

(สำเนา)
เลขรับ ๖๘/๒๕๖๔ วันที่ ๑๖ มิ.ย. ๒๕๖๔
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สภาผู้แทนราษฎร
ถนนสามเสน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๔

เรื่อง ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช

กราบเรียน ประธานรัฐสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยดังกล่าวข้างต้น

ข้าพเจ้าและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้มีรายชื่อแนบท้ายนี้ ขอเสนอร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาเพื่อพิจารณาตามรัฐธรรมนูญต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) จุรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ ผู้เสนอ
(นายจุรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

(ลงชื่อ)	บัญญัติ บรรทัดฐาน (นายบัญญัติ บรรทัดฐาน)	ผู้เสนอ (ลงชื่อ)	นิกร จำนง (นายนิกร จำนง)	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ)	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทยพัฒนา		
(ลงชื่อ)	ชินวรณ์ บุญยเกียรติ (นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ)	ผู้เสนอ (ลงชื่อ)	พิสิฐ ลี้อาธรรม (นายพิสิฐ ลี้อาธรรม)	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ)	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์		
(ลงชื่อ)	นริศ ชำนาญกุล (นายนริศ ชำนาญกุล)	ผู้เสนอ (ลงชื่อ)	สุทัศน์ เงินหมื่น (นายสุทัศน์ เงินหมื่น)	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ)	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์		
(ลงชื่อ)	ประกอบ รัตนพันธ์ (นายประกอบ รัตนพันธ์)	ผู้เสนอ (ลงชื่อ)	ธีรภัทร พริ้งศุลกะ (นายธีรภัทร พริ้งศุลกะ)	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ)	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์		
(ลงชื่อ)	สุนัฐษา โล่สถาพรพิพิธ (นางสาวสุนัฐษา โล่สถาพรพิพิธ)	ผู้เสนอ (ลงชื่อ)	วิวรรธน์ นิลวัชรมณี (นายวิวรรธน์ นิลวัชรมณี)	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ)	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์		

(โปรดพลิก)

(ลงชื่อ) กนก วงษ์ตระหง่าน (ศาสตราจารย์กนก วงษ์ตระหง่าน) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ) พันโท สิ้นธพ แก้วพิจิตร (สิ้นธพ แก้วพิจิตร) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ) ศรีสมร รัศมีฤกษ์เศรษฐ์ (นางศรีสมร รัศมีฤกษ์เศรษฐ์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ) อิศระ เสรีวัฒนวุฒิ (นายอิสระ เสรีวัฒนวุฒิ) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ) วชิราภรณ์ กาญจนะ (นางสาววชิราภรณ์ กาญจนะ) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ) องอาจ คล้ามไพบูลย์ (นายองอาจ คล้ามไพบูลย์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ) ชัยชนะ เดชเดโช (นายชัยชนะ เดชเดโช) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ) สาทิตย์ วงศ์หนองเตย (นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ) สมชาติ ประดิษฐพร (นายสมชาติ ประดิษฐพร) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ) เทอดพงษ์ ไชยนันทน์ (นายเทอดพงษ์ ไชยนันทน์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ) เกียรติ สิทธิอมร (นายเกียรติ สิทธิอมร) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ) บัญญัติ เจตนจันทร์ (นายบัญญัติ เจตนจันทร์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ) ภาณุ ศรีบุญยกาญจน์ (นายภาณุ ศรีบุญยกาญจน์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ) เดชอัครม ขาวทอง (นายเดชอัครม ขาวทอง) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ) แนน บุญยธิดา สมชัย (นางสาวแนน บุญยธิดา สมชัย) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ) พนิต วิกิจเศรษฐ์ (นายพนิต วิกิจเศรษฐ์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ) ประมวล พงศ์ถาวราเดช (นายประมวล พงศ์ถาวราเดช) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ) ชัยวุฒิ บรรณวัฒน์ (นายชัยวุฒิ บรรณวัฒน์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ) พิมพ์ภัทรา วิชัยกุล (นางสาวพิมพ์ภัทรา วิชัยกุล) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ) ธารา ปิตุเตชะ (นายธารา ปิตุเตชะ) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ) สาคร์ เกี่ยวข้อง (นายสาคร์ เกี่ยวข้อง) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ) พิมพ์พี พันธุ์วิชาติกุล (นางสาวพิมพ์พี พันธุ์วิชาติกุล) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ) สินิตย์ เลิศไกร (นายสินิตย์ เลิศไกร) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ) สาธิต ปิตุเตชะ (นายสาธิต ปิตุเตชะ) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์		สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	

(ลงชื่อ) รังสิมา รอดรัมย์ (นางสาวรังสิมา รอดรัมย์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ) อันวาร์ สาและ (นายอันวาร์ สาและ) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ) กันตวรรณ ตันเถียร (นางกันตวรรณ ตันเถียร) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ) อัศวิน วิภูศิริ (นายอัศวิน วิภูศิริ) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ) วีระชัย วีระเมธีกุล (นายวีระชัย วีระเมธีกุล) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ) จิตภัสร์ ตัน กฤดากร (นางสาวจิตภัสร์ ตัน กฤดากร) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ) ศิริวรรณ ปราศจากศัตรู (นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ) อัครเดช วงษ์พิทักษ์โรจน์ (นายอัครเดช วงษ์พิทักษ์โรจน์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ) วุฒิพงษ์ นามบุตร (นายวุฒิพงษ์ นามบุตร) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ) มนตรี ปาน้อยนนท์ (นายมนตรี ปาน้อยนนท์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ) อนรรักษ์ จุริมาศ (นายอนรรักษ์ จุริมาศ) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทยพัฒนา	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ) ธีระ วงศ์สมุทร (นายธีระ วงศ์สมุทร) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทยพัฒนา	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ) สรชัด สุจิตต์ (นายสรชัด สุจิตต์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทยพัฒนา	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ) เสมอگان เทียงธรรม (นายเสมอگان เทียงธรรม) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทยพัฒนา	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ) เผด็จชัย สะสมทรัพย์ (นายเผด็จชัย สะสมทรัพย์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทยพัฒนา	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ) ธีระวุฒิ ประเสริฐสุวรรณ (นายธีระวุฒิ ประเสริฐสุวรรณ) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทยพัฒนา	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ) พาณวิวัฒน์ สะสมทรัพย์ (นายพาณวิวัฒน์ สะสมทรัพย์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทยพัฒนา	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ) จุลพันธ์ โนนศรีชัย (นายจุลพันธ์ โนนศรีชัย) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทยพัฒนา	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ) นพดล มาตรศรี (นายนพดล มาตรศรี) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทยพัฒนา	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ) คงกฤษ ฉัตรมาลีรัตน์ (นายคงกฤษ ฉัตรมาลีรัตน์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ) วรศิษฐ์ เลียงประสิทธิ์ (นายวรศิษฐ์ เลียงประสิทธิ์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ) เจเศรษฐ์ ไทยเศรษฐ์ (นายเจเศรษฐ์ ไทยเศรษฐ์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ) ภราดร ปริศนานันทกุล (นายภราดร ปริศนานันทกุล) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ) กรวีร์ ปริศนานันทกุล (นายกรวีร์ ปริศนานันทกุล) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย		สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	(โปรดพลิก)

(ลงชื่อ)	ชยุต ภูมมะกาญจนะ (นายชยุต ภูมมะกาญจนะ) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	นายพีรเดช คำสมุทร (นายพีรเดช คำสมุทร) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ)	ธนยศ ทิมสุวรรณ (นายธนยศ ทิมสุวรรณ) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	ศิริวัฒน์ ขจรประศาสน์ (นายศิริวัฒน์ ขจรประศาสน์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ)	ยศวัฒน์ มาไพศาลสิน (นายยศวัฒน์ มาไพศาลสิน) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	มารุต มัสยวาณิช (นายมารุต มัสยวาณิช) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ)	เกื้อกุล ด้านชัยวิจิตร (นายเกื้อกุล ด้านชัยวิจิตร) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	ขวัญเลิศ พานิชมาท (นายขวัญเลิศ พานิชมาท) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ)	สุรศักดิ์ พันธุ์เจริญวรกุล (นายสุรศักดิ์ พันธุ์เจริญวรกุล) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	สุชาติ โชคชัยวัฒนากร (นายสุชาติ โชคชัยวัฒนากร) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ)	อำนาจ วิชาวัลย์ (นายอำนาจ วิชาวัลย์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	พิบูลย์ รัชกิจประการ (นายพิบูลย์ รัชกิจประการ) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ)	บุญลือ ประเสริฐโสภากา (นายบุญลือ ประเสริฐโสภากา) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	เอกการ ชื้อทรงธรรม (นายเอกการ ชื้อทรงธรรม) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ)	สมเจตน์ ลิ้มปะพันธุ์ (นายสมเจตน์ ลิ้มปะพันธุ์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	สิริพงศ์ อังคสกุลเกียรติ (นายสิริพงศ์ อังคสกุลเกียรติ) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ)	อาสพลธ์ สรรณีไตรภพ (นายอาสพลธ์ สรรณีไตรภพ) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	จักรกฤษณ์ ทองศรี (นายจักรกฤษณ์ ทองศรี) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ)	รังสิกร ทิมาตฤกะ (นายรังสิกร ทิมาตฤกะ) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	ฉลอง เทอดวีระพงศ์ (นายฉลอง เทอดวีระพงศ์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ)	คารม พลพรกลาง (นายคารม พลพรกลาง) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	มัลลิกา จิระพันธุ์วาณิช (นางสาวมัลลิกา จิระพันธุ์วาณิช) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ)	มณฑล โพธิ์ค้าย (นายมณฑล โพธิ์ค้าย) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	โชติพิพัฒน์ เตชะโสภณมณี (นายโชติพิพัฒน์ เตชะโสภณมณี) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ)	รุ่งโรจน์ ทองศรี (นายรุ่งโรจน์ ทองศรี) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	อภิชา เลิศพชรกมล (นายอภิชา เลิศพชรกมล) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ

(ลงชื่อ)	พัฒนา สัพโส (นายพัฒนา สัพโส) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	ภูมิศิษฏ์ คงมี (นายภูมิศิษฏ์ คงมี) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ)	ปกรณ์ มุ่งเจริญพร (นายปกรณ์ มุ่งเจริญพร) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	สมบุรณ์ ชาร์มย์ (นายสมบุรณ์ ชาร์มย์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ)	ศรินวล บุญลือ (นางสาวศรินวล บุญลือ) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	กฤติเดช สันติวิริยะกุล (นายกฤติเดช สันติวิริยะกุล) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ)	ณัฐชนน ศรีก่อเกื้อ (นายณัฐชนน ศรีก่อเกื้อ) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	วิรัช พันธุมะผล (นายวิรัช พันธุมะผล) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ)	สรอรรถ กลิ่นประทุม (นายสรอรรถ กลิ่นประทุม) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	เพชรดาว โต๊ะมีนา (นางสาวเพชรดาว โต๊ะมีนา) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ)	สฤกษ์ดี บุตรเนียร (นายสฤกษ์ดี บุตรเนียร) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	อดิพงษ์ ฐิติพิทยา (นายอดิพงษ์ ฐิติพิทยา) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ)	เอกภพ เพ็ญพิเศษ (นายเอกภพ เพ็ญพิเศษ) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	กิตติชัย เรื่องสวัสดิ์ (นายกิตติชัย เรื่องสวัสดิ์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ)	โสภณ ชาร์มย์ (นายโสภณ ชาร์มย์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	ศุภชัย ใจสมุทร (นายศุภชัย ใจสมุทร) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ)	สฤกษ์พงษ์ เกี่ยวข้อง (นายสฤกษ์พงษ์ เกี่ยวข้อง) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	ฐิตินันท์ แสงนาค (นายฐิตินันท์ แสงนาค) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ)	อนาวิต รัตนสถาพร (นายอนาวิต รัตนสถาพร) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	พรชัย อำนวยทรัพย์ (นายพรชัย อำนวยทรัพย์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ)	พันเอก เศรษฐพงษ์ มะลิสวรรณ (เศรษฐพงษ์ มะลิสวรรณ) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	สวาป เผ่าประทาน (นายสวาป เผ่าประทาน) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ)	สนอง เทพอักษรณรงค์ (นายสนอง เทพอักษรณรงค์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	เกียรติ เหลืองขจรวิทย์ (นายเกียรติ เหลืองขจรวิทย์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ
	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย			สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	

(โปรดพลิก)

(ลงชื่อ)	สำลี รักสุทธี (นายสำลี รักสุทธี) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ (ลงชื่อ)	ไตรเทพ งามกมล (นายไตรเทพ งามกมล) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ
(ลงชื่อ)	อับดุลบาซิม อาบู (นายอับดุลบาซิม อาบู) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ (ลงชื่อ)	มานพ ศรีผึ้ง (นายมานพ ศรีผึ้ง) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย	ผู้เสนอ

สำเนาถูกต้อง

(นายสมิทิชัย จันทรพิชญ์)
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานระเบียบวาระ
สำนักการประชุม

มนชัย พิมพ์
ช.ค. ทาน
ตรวจ

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...)
พุทธศักราช

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๙ มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๖ และ มาตรา ๗๒

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดสิทธิของปวงชนชาวไทยในเรื่อง โทษทางอาญา สิทธิในคดีอาญา การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหา และการขอประกันตัว ซึ่งยังไม่ครอบคลุมถึง สิทธิขั้นพื้นฐานในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งถือได้ว่าเป็นสาระสำคัญในเรื่องหลักประกันพื้นฐานในเรื่องสิทธิ มนุษยชน มาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดเรื่องบุคคลและชุมชนไว้ยังไม่ครอบคลุม สิทธิของประชาชนในการมีส่วนร่วมปกป้องสิทธิของประชาชน มาตรา ๔๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย สิทธิของผู้บริโภคได้กำหนดไว้ให้ได้รับความคุ้มครอง แต่ไม่มีกรณีกำหนดให้ประชาชนและภาคส่วน อื่นๆเข้ามามีส่วนร่วมแต่อย่างใด มาตรา ๗๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดให้รัฐดำเนินการ เกี่ยวกับที่ดินให้มีการกระจายการถือครองที่ดินเพื่อให้ประชาชนสามารถมีที่ดินทำกินได้อย่างทั่วถึงและเป็น ธรรม แต่สภาพความเป็นจริงประชาชนโดยเฉพาะเกษตรกรยังไม่ได้รับความเป็นธรรมในเรื่องการถือครองที่ดิน เนื่องจากยังไม่ได้มีการพิสูจน์สิทธิในที่ดินทำกินอย่างเป็นระบบและเป็นธรรม การจัดสรรที่ดินภาครัฐจำต้อง คำนึงถึงสิทธิในที่ดินทำกินตามความเป็นจริง จึงจำเป็นต้องตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่...) พุทธศักราช

ร่าง
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..)
พุทธศักราช

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

.....

มาตรา ๑ รัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช”

มาตรา ๒ รัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๙ บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น เสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้

(๑) สิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง

(๒) สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริง ข้อ

โต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย คำพิพากษา หรือคำสั่ง

(๓) บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม

(๔) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย คู่กรณี ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพยานในคดีมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และการไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง

(๕) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญา มีสิทธิได้รับความคุ้มครอง และความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ ส่วนค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๖) เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ ย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสม และย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในคดีที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงทางเพศ

(๗) ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีที่ถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม โอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ การตรวจสอบหรือได้รับทราบพยานหลักฐานตามสมควร การได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ และการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว

(๘) ในคดีแพ่ง บุคคลมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างเหมาะสมจากรัฐ

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

มาตรา ๔๓ บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน

สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสม

การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบ

ต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว

สิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้ ย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

มาตรา ๔๖ สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครองในการได้รับข้อมูลที่เป็นความจริง และมีสิทธิร้องเรียนเพื่อให้ได้รับการแก้ไขเยียวยาความเสียหาย รวมทั้งมีสิทธิรวมตัวกันเพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค

ให้มีองค์การเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นอิสระจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้บริโภค ทำหน้าที่ให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของหน่วยงานของรัฐในการตราและการบังคับใช้กฎหมายและกฎ และให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งนี้ ให้รัฐสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการขององค์การอิสระดังกล่าวด้วย

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

มาตรา ๗๒ รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(๑) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศให้เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

(๒) จัดให้มีการวางผังเมืองทุกระดับและบังคับการให้เป็นไปตามผังเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ รวมตลอดทั้งพัฒนาเมืองให้มีความเจริญโดยสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่

(๓) กระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมและดำเนินการให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึงโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่น รวมทั้งจัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้อย่างพอเพียงและเหมาะสมแก่การเกษตร

(๔) จัดให้มีทรัพยากรน้ำที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคของประชาชน รวมทั้งการประกอบเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการอื่น

(๕) ส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่า รวมทั้งพัฒนาและสนับสนุนให้มีการผลิตและการใช้พลังงานทางเลือกเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงานอย่างยั่งยืน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..)
พุทธศักราช....

๑. กำหนดชื่อเรียกของรัฐธรรมนูญว่า “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช (มาตรา ๑)

๒. กำหนดวันมีผลใช้บังคับของรัฐธรรมนูญให้นับตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (มาตรา ๒)

๓. บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้ ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม สิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย คำพิพากษา หรือคำสั่งบุคคลย่อมมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย คู่กรณี ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพยานในคดีมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และการไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญา มีสิทธิได้รับความคุ้มครอง และความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ ส่วนค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ ย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาตัวอย่างเหมาะสม และย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในคดีที่เกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีที่ถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม โอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ การตรวจสอบหรือได้รับทราบพยานหลักฐานตามสมควร การได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ และการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว ในคดีแพ่ง บุคคลมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างเหมาะสมจากรัฐ (มาตรา ๓)

๔. ให้ บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์ หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการ จัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทาง ชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมทั้งกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และ การได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และ รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตราย ต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสม การ ดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพ สิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้ มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว สิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้ ย่อมได้รับความคุ้มครอง (มาตรา ๔)

๕. ให้บุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครองในการได้รับข้อมูลที่เป็นความจริง และมี สิทธิร้องเรียนเพื่อให้ได้รับการแก้ไขเยียวยาความเสียหาย รวมทั้งมีสิทธิรวมตัวกันเพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค ให้มีองค์การเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นอิสระจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้บริโภค ทำ หน้าที่ให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของหน่วยงานของรัฐในการตราและการบังคับใช้กฎหมายและกฎ และให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งตรวจสอบและรายงานการกระทำ หรือละเลยการกระทำอันเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งนี้ ให้รัฐสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการของ องค์กรอิสระดังกล่าวด้วย (มาตรา ๕)

๖. ให้รัฐต้องกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมและดำเนินการให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิในที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึงโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่น รวมทั้งจัดหาแหล่งน้ำ เพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้อย่างพอเพียงและเหมาะสมแก่การเกษตร (มาตรา ๖)